Het mysterie van de vrijmetselarij

De oudste vereniging van Bergen op Zoom

Landelijk viert de Vrijmetselarij dit jaar haar 250-jarig bestaan, de loge in Bergen op Zoom bestaat over enkele maanden 240 jaar. Dit maakt de Vrijmetselarij tot de oudste vereniging van de stad: reden tot een feestje. Op 5 november wordt daarom een concert gehouden in de Hofzaal van het Markiezenhof, door Klarinetchoir CKB en van Tubis (het Tuba ensemble) o.l.v. Gerrit Jan Verhage, met composities van beroemde vrijmetselaars als Mozart, Haydn en Walt Disney.

De Vrijmetselarij heeft de naam geheimzinnig, mysterieus te zijn. Ten onrechte, vindt Chris Linders van de Bergse loge L'Inseparable in de Engelsestraat. "Zeker de laatste tien, vijftien jaar hebben we de deuren opengegooid. We houden een maandelijkse boekenmarkt, hebben een klein museum ingericht."
Maar toch. De Vrijmetselarij kent eeuwenoude tradities, symbolieken en inwijdingsrituelen waarbij alleen leden aanwezig zijn. Klinkt toch wel een beetje geheimzinnig… Ook Chris Linders kan de aantrekkingskracht van de Vrijmetselarij niet helemaal onder woorden brengen. "Zo'n inwijding, dat is zo indrukwekkend. Het is een soort toneelstuk over het leven, van geboorte tot dood met alle valkuilen en struikelblokken die erbij horen. Ik vergelijk het met een geboorte, een moeder vergeet nooit meer de geboorte van haar kind en beleeft dat ieder jaar opnieuw. Zo beleven wij bij iedere inwijding onze eigen inwijding opnieuw. Daar raak ik nooit over uitgepraat."

Gelijkwaardigheid

De leden van L'inseparable komen iedere vrijdagavond bij elkaar. Mannen van diverse leeftijden en achtergronden, en sinds kort is er ook een loge opgericht voor vrouwen, de Orde van de Weefsters. "Geld, titels en visitekaartjes laten we buiten," zegt Linders. "We komen hier samen op basis van gelijkwaardigheid en respect. Iedereen is welkom, van welke kleur, religie of afkomst dan ook. Bij de Vrijmetselarij ga je nooit op je bek, niemand is er hier op uit een ander te tackelen. Wij ondersteunen elkaar, willen elkaar tot kracht zijn." Behalve een gezellig samenzijn worden er regelmatig lezingen gehouden over zeer diverse onderwerpen. Na afloop zijn er gedachtewisselingen. Geen discussies, benadrukt Linders. "Het is niet onze bedoeling een ander te overtuigen. Hier is iedereen op zoek naar zijn eigen waarheid."

In Bergen op Zoom werd in 1767 een loge opgericht door een aantal militairen, met Frederich May als initiatiefnemer.
In de Tweede Wereldoorlog was de Vrijmetselarij verboden: de Duitsers confisceerden het pand en alle bezittingen van de vrijmetselaars aan de Noordzijde Zoom. Na een aantal jaren aan de Halsterseweg gezeten te hebben, kon L'Inseparable het leegstaand pand aan de Engelsestraat kopen, toevalligerwijze tegenover het vroegere woonhuis van Frederich May.

We komen hier samen op basis van gelijkwaardigheid en respect

Monument

In de jaren '20 was de Amsterdamsche Bank aan de Engelsestraat 30 gevestigd. Sporen uit die tijd zijn nog duidelijk zichtbaar: de geldkoker, de balie, de kluis in de kelderruimte. Doordat de voorgevel gebouwd is in de stijl van de Amsterdamse school met nieuwe zakelijke elementen, heeft het pand de status van jong monument. Ook sportschool Felix Jansen was hier enige jaren gehuisvest.

Wie de loge binnentreedt, komt eerst in de hal, waar de vroegere bankbalie nu de bar is. Beneden zijn de bibliotheek, de ruimte waar de maandelijkse boekenmarkt gehouden wordt (opbrengst wordt geschonken aan goede doelen) en een klein museum met onder andere gedenkpenningen, zilverwerk en een oorkonde uit begin vorige eeuw. Bijeenkomsten worden op de begane grond gehouden, in de zaal.
En dan is er nog het 'heilige der heilige': de inwijdingsruimte. Een ruimte vol symboliek. Witgeblokte tegels die goede en slechte tijden symboliseren, een maan en zon als symbolen voor dag en nacht, licht en donker, vreugde en verdriet. Een ruwe steen met hamer en beitel staan voor het werk aan jezelf, van ruwe steen tot perfecte kubus. Een lid van de Vrijmetselarij wordt 3x ingewijd: met de eerste keer als opdracht om aan jezelf te werken, de tweede keer om na te gaan hoe je in de maatschappij staat en de laatste keer om te denken over een extra dimensie. "Of dat nou een god is, moeder aarde of een bepaalde kracht," zegt Linders. Het broederschap voegt iets toe aan je leven, vindt ook Jack Ots. "Vroeger las ik nooit een boek, laat staan dat ik een speech zou schrijven of zou spreken voor publiek. De eerste keer stond ik bloednerveus voor de groep, nu kijk ik er naar uit. De invloed van de vrijmetselarij is bijna niet uit te leggen, maar het doet iets met je." ■

Voor meer informatie: www.vrijmetselarij.nl/boz. Kaarten voor het concert van 5 november zijn te verkrijgen bij Het Markiezenhof.